

ŠVÉDSKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM VE SPOJENÍ S ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍM

Irena Klingorová

Článek pojednává o švédském vzdělávacím systému ve spojení s urbanismem a územním plánováním. Na první pohled vypadá struktura vzdělání ve Švédsku velmi podobně jako v České republice, při hlubší analýze se však objevují markantní rozdíly nejen v přístupu ke vzdělávání, ale také v systému výuky, a to už od mateřské školy. Z tohoto důvodu se první část textu ve zkratce věnuje obecně vzdělání ve Švédsku, kde je komplexně vysvětleno, jak celý systém funguje. Druhá část se již zaměřuje na specifickou oblast vzdělání, která je potřebná k výkonu povolání spojeného s územním plánováním.

Švédský vzdělávací systém obecně

Švédsko se svými deseti miliony obyvatel a bezmála pěti tisíci přírodních rezervací produkuje ve svém hlavním městě Stockholmu nejvíce milionových společností na hlavu v Evropě, ve světovém měřítku je na druhém místě hned po Silicon Valley. Při pohledu na životní styl tamních obyvatel, pro které je rovnováha mezi pracovním a soukromým životem něčím nedotknutelným a kteří berou život „lagom“¹⁾, to je velmi překvapující informace. Nicméně cíle, kterými se Švédové řídí při výchově společnosti, a to již od velmi útlého věku, formují každého člověka tak, aby se svým počínáním zasloužil o vytvoření radikálně lepšího světa a aby se naučil, že se vše dělá společně. Těmito cíli jsou svoboda, rovnost a udržitelnost. Na těchto základech je postavený i celý švédský vzdělávací systém, což potvrzuje motto švédského *Skolverket*:²⁾

„Škola má důležitý úkol přimět studenty, aby vstřebali základní hodnoty, na kterých švédská společnost spočívá: nedotknutelnost lidského života, svoboda a integrita jednotlivce, stejná hodnota všech lidí bez ohledu na pohlaví, rasu, náboženství a sociální zázemí, rovnost mezi ženami a muži a solidarita se slabými a zranitelnými lidmi.“

Švédský zákon o vzdělávání³⁾ uvádí, že všechny děti a mladí lidé mají mít rovný přístup ke vzdělání bez ohledu na pohlaví,

místo, kde žijí, nebo sociální či ekonomické faktory, což z něj činí „vzdělání budoucnosti“ pro mnoho lidí na celém světě. Švédský vzdělávací systém je v top desítku v mezinárodních žebříčcích a má jeden z nejvíce rovnostářských vzdělávacích systémů, přičemž šance žáků na úspěch ve škole jsou ve Švédsku rovnoměrnější než jinde. Přesto stále zaostává za svým severským sousedem Finskem, jehož vzdělávací systém je hodnocen jako nejlepší na světě vůbec.

Švédská vzdělávací politika (*Sveriges utbildningspolitik*) je politická oblast, která se zabývá reformami a fungováním švédského školství, zejména formálního vzdělávání (základní školy, střední školy a univerzity), předškolních aktivit a dalšího institucionalizovaného vzdělávání. Primární a sekundární vzdělávání je spravováno na obecní úrovni, ale je regulováno celostátně. Otázky vzdělávání řeší vláda prostřednictvím Ministerstva školství, v parlamentu jsou řešeny Výborem pro vzdělávání a v obcích příslušnými školskými radami. Mezinárodně jsou otázky vzdělávání koordinovány v UNESCO.

Stupně vzdělání

Primární vzdělání

Mateřská škola

Mateřská škola (*förskola*) je určena pro děti ve věku 1–5 let. Obec je povinna nabídnout místa dětem, jejichž rodiče stu-

dují nebo jsou výdělečně činní. Všechny děti mají nárok na bezplatnou veřejnou mateřskou školu ve věku 3–5 let. Od roku 1998 má mateřská škola učební plán Lpfö 98,⁴⁾ který upravuje základní hodnoty, cíle výuky a odpovědnosti těch, kteří v mateřské škole pracují.

Švédská tradice předškolního vzdělávání zdůrazňuje význam hry pro vývoj a učení dítěte, běžná je i výuka jednoho cizího jazyka.⁵⁾ Zájmy a potřeby dětí jsou také klíčovými součástmi jejich vzdělávání v předškolním vzdělávacím programu. Genderově uvědomělé vzdělávání je ve švédských předškolních zařízeních stále běžnější. Cílem je, aby děti měly v životě stejné příležitosti bez ohledu na pohlaví.

Předškolní třída

Předškolní třída (*förskoleklass*) je od podzimu roku 2018 povinná. Díky této podmínce je tak předškolní třída desátým rokem školní docházky. Žáci nastupují do této třídy v podzimním pololetí roku, kdy dovrší šesti let, a jsou zde až do zahájení své povinné školní docházky. Předškolní třída je navržena tak, aby stimulovala rozvoj a učení každého dítěte a poskytovala platformu pro jeho budoucí školní docházku.

Základní škola

Povinná školní docházka na základní školu zahrnuje tři stupně. Školy pro povinnou školní docházku jsou buď obecní, nebo veřejně financované školy, tzn. bezplatné, nebo soukromé školy. Základní školy jsou

1) *Lagom* – velmi často používané švédské slovíčko, jehož doslovný překlad je formulován jako „ani ne málo, ani ne moc“, v českém jazyce je asi nejbližší přirovnání „zlatá střední cesta“.

2) *Skolverket* – instituce, která zastřešuje a zajišťuje běh vzdělávání na úrovni státu.

3) *Skollag* (2010:800)

4) *Läroplan för förskolan* – učební plán pro předškolní zařízení.

5) V případě vedení výuky ve švédštině je nejběžnější výuka anglického jazyka. Existuje také spousta zařízení, které poskytují základní výuku v anglickém jazyce – ty pak vyučují švédštinu. Obdobné je to i na základních školách.

regulovány celostátně podle osnov z roku 2011, Lgr 11.⁶⁾ Kromě výuky oborových znalostí a nejčastěji dvou cizích jazyků má základní škola podle zákona výchovný úkol, mimo jiné ve výchově dětí k hodnotám, na kterých je založena společnost: nedotknutelnost lidského života, svoboda a práva jednotlivce, stejná hodnota lidí, rovnost mezi pohlavími a solidarita se slabými a exponovanými.

Známky a hodnocení podobné známkám se udělují až v šesté třídě. Hodnoticí stupnice je E (prospěl), C (dobře prospěl) a A (velmi dobře prospěl). Předměty na základní škole jsou směsí s obecným zaměřením, aby žáci získali všeobecný přehled o všech oblastech, jako je matematika, zeměpis, biologie, mateřský a cizí jazyk a podobně. Velký důraz je kladen i na pohybové aktivity a žáci chodí pravidelně na výuku do přírody. Některé základní školy mají speciální zaměření na matematiku nebo na cizí jazyky.

Sekundární vzdělání

Střední škola

Švédská střední škola (*gymnasiumskola*), řadící se do vyššího sekundárního vzdělání, je společná pro teoretickou a praktickou výuku. Výuka je financována z veřejných zdrojů a docházka je dobrovolná. Pokud ale někteří mladiství, tzn. lidé do 20 let, nestudují na střední škole, je každá obec odpovědná za dohled nad těmito mladistvými.

Pro jednotlivé oblasti studií existují programy, mezi kterými si studenti vybírají. Mohou být buď odborné (po studiu střední školy jsou vyučeni a mohou začít pracovat), nebo přípravné pro vysokou školu (po studiu jsou způsobilí nastoupit na další stupeň vzdělání). Základní předměty jsou vždy stejné, jsou jimi angličtina, historie, sport a zdraví, matematika, přírodní vědy, religionistika, sociální studia a švédština, nebo švédština jako druhý jazyk. Další předměty jsou pak podle specializace, respektive konkrétního programu. Předměty na střední škole jsou obvykle rozděleny do kurzů, které na sebe navazují. Studenti pak studují

jeden nebo více kurzů v rámci různých předmětů zahrnutých v programech.

Všechny předměty na vyšší sekundární škole jsou hodnoceny podle stupnice A, B, C, D, E a F nebo pomlčkami, pokud neexistuje základ pro hodnocení. Jednotlivé kurzy jsou bodované, většina z nich má hodnotu 100 bodů, ale existují také kurzy, které mají hodnotu 50 nebo 150 bodů. Pro úspěšné absolvování studia je třeba nasbírat 2 500 bodů. Z této celkové sumy si všichni středoškoláci mohou sami vybrat předměty v hodnotě 200 bodů, u některých programů má student také možnost zvolit si předměty v rámci specializace programu. Vyšší sekundární vzdělávání je upraveno v učebních osnovách pro dobrovolné školní formy Lpf 94.⁷⁾

Na rozdíl od mnoha jiných zemí Švédsko postrádá zakončení studia formou formální imatrikulační zkoušky (maturita), místo toho absolventi získají po úspěšném sepsání závěrečné práce středoškolský diplom potvrzující jejich odbornost nebo způsobilost pokračovat na vysokou školu, případně univerzitu. V posledních letech vzrůstá trend, kdy se střední škola zaměřuje na poskytování základní kvalifikace na vysokou školu.

Postsekundární vzdělání

Vysoká škola aplikovaných věd

Vysoká škola aplikovaných věd nebo také odborná škola (*yrkeshögskola*) navazuje na střední školu a umožňuje vyučit se na povolání. Je to forma vzdělání, kterou poskytují jak obecní, tak soukromé školy, které nabízejí stovky profesí, od pekaře po vývojáře aplikací. Pro studium je třeba mít předchozí znalosti, které odpovídají vzdělání na sekundární úrovni, někdy je potřeba i specifický kurz na střední škole nebo zkušenosti z pracovního života.

Výuka probíhá podobně jako na střední škole, tedy v podobě programů a kurzů. Kurzy jsou navrženy ve spolupráci s místními společnostmi tak, aby vyhovovaly potřebám trhu práce v oblasti

dovedností a obvykle trvají jeden až tři roky. Obsah a zaměření vzdělávacích kurzů se proto může v čase měnit v závislosti na potřebách trhu práce. Téměř ve všech kurzech na střední škole se teorie ve škole prolíná s praxí na pracovištích, tzv. LIA.⁸⁾

Jednotlivé kurzy jsou hodnoceny body odborné školy (YH body) a udávají délku vzdělání. Pět bodů YH odpovídá jednomu týdnu denního studia. Sto YH bodů odpovídá půl roku denního studia, 200 YH bodů jednomu roku denního studia a tak dále.

Vysoká škola a univerzita

Vysoká škola (*högskola*) je postsekundárním typem vzdělání, které si klade za cíl poskytovat akademické tituly. Vysoké školy vyššího vzdělání, které připraví studenty na postgraduální vzdělávání, se nazývají univerzity (*universitet*).

Na univerzitě nebo vysoké škole lze studovat různá vzdělání a nezávislé kurzy. Vysokoškolské studium v podání švédského systému znamená velkou svobodu a zároveň osobní zodpovědnost. Studie musí vždy spočívat na vědeckém základě a prokázaných zkušenostech. Tato forma vzdělání od člověka vyžaduje kritický nadhled nad problematikou a práci s učivem ve své vlastní perspektivě. V základu existují tři úrovně vzdělání v rámci vysoké školy a univerzity: základní, pokročilá a postgraduální. Příčemž poslední stupeň je poskytován především na univerzitách.

Jako předpoklad pro studium na univerzitě nebo vysoké škole je mít základní způsobilost ke studiu ze střední školy. V některých případech je vyžadována i zvláštní způsobilost, kterou lze získat na kurzech na střední škole, při praxi nebo pomocí tzv. základního roku. Ten je určen pro ty, kteří nemají speciální kvalifikaci pro vzdělání, které chtějí studovat na univerzitní úrovni. Jedná se o jednoleté vzdělávání na vyšší sekundární úrovni, které neuděluje žádné kredity za vysokoškolské vzdělání, ale zaručuje místo v odborném kurzu.

6) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* – učební plán pro základní školu, předškolní a mimoškolní třídy.

7) *Läroplan för de frivilliga skolformerna* – učební plán pro dobrovolné školní formy.

8) *Läsa i arbete* – učení se v zaměstnání, část vzdělávání probíhá přímo na pracovišti.

Na vysoké škole lze studovat programy a kurzy, které vedou k získání titulu. Ve většině případů rozhoduje univerzita nebo vysoká škola, které kurzy jsou zahrnuty do programu a v jakém pořadí by se měly absolvovat. Je zde ale i možnost vlastního sestavení kurzů, kde je pořadí absolvování individuální.

Hodnocení jednotlivých kurzů je pomocí kreditů (HP body). Při prezenčním studiu se uděluje 60 vysokoškolských kreditů ročně. Existuje ale také možnost studia na „částečný úvazek“, kdy je objem studijních hodin týdně menší, úměrně tomu se ale zmenšuje i kreditové ohodnocení. Tato možnost je vhodná především pro kombinaci práce a studia. Pro dosažení titulu je vždy potřeba určitá hranice kreditů v kombinaci s odevzdáním a obhájením diplomové práce, která je hodnocena 15 kreditů. Hranice pro ukončení bakalářského programu bývá 180 kreditů, pro

získání navazujícího magisterského titulu je třeba dalších 120 kreditů. Nutno podotknout, že zakončení studia ve formě bakalářského titulu je velmi časté a ve Švédsku plnohodnotné vzdělání.

Speciální forma výuky

Komvux

Komvux je forma veřejného vzdělávání pro dospělé, kteří potřebují studovat na základní nebo vyšší sekundární úrovni. Komvux umožňuje studovat jednotlivé obory nebo celé odborné vzdělání a pak například pokračovat ve studiu na vysoké škole a při tom pracovat. Toto vzdělání lze využít po dovršení 20 let a je podmíněno bydlištěm ve Švédsku. Pokud jde o doplnění prokazatelně chybějícího vzdělání nebo studium za účelem specializace, pak je výuka placena ze státních peněz.

Vzdělání potřebné pro architekty a územní plánovače

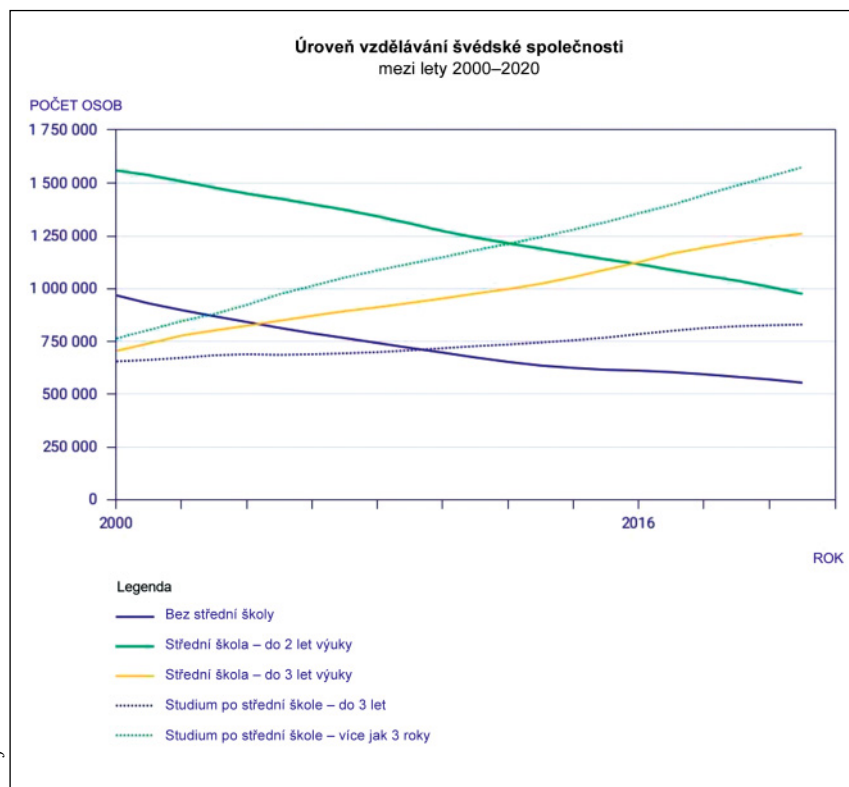
Ve Švédsku se profese územního plánovače řadí do profese architekta. Důvodem je, že práce jak stavebního architekta (*arkitekt, byggnadsarkitekt*),⁹⁾ plánovacího architekta (*planeringsarkitekt*),¹⁰⁾ krajinářského architekta (*landskapsarkitekt*)¹¹⁾ a interiérového architekta (*inredningsarkitekt*)¹²⁾ popisuje imaginární realitu fyzického prostředí. Mezi těmito obory a dalšími obory ve stavebnictví však existuje velmi úzká spolupráce a jednotlivé profese mají vzájemný přesah. Všechny výše uvedené profese jsou otázkou studia na vysoké škole. Pro získání způsobilosti pro studium na vysoké škole se pro tyto obory doporučuje střední škola se všeobecným vzděláním. Existují také střední školy se zaměřením na stavebnictví, ty jsou ale většinou stavěny tak, že studenti jdou ihned po ukončení studia do práce.

Profesi urbanisty či územního plánovače odpovídají švédské profese plánovacího a krajinářského architekta, částečně i stavebního architekta (tento obor však nebude v následujícím textu blíže rozebrán).

Plánovací architekt

Plánovací architekt navrhuje fyzické plány pro nové čtvrti nebo pro změnu starých čtvrtí a zhotovuje dokumentaci při rozhodování o využití půdy, vody a budov. Profese zahrnuje sledování zákonů a rámců, které řídí plánování komunit. Nejčastějšími zaměstnavateli jsou obce a komuny,¹³⁾ tedy veřejná správa, ale stále častěji jsou zaměstnavateli i architektonické a poradenské firmy. Potenciálními zaměstnavateli jsou také vládní úřady, jako je Švédská správa pro bydlení (*Boverket*), Švédská dopravní správa (*Trafikverket*) a krajská správní rada.

Povolání plánovacího architekta není ve Švédsku chráněným titulem, tzn. kdokoli se může svobodně nazývat plánovacím

Od roku 2000 se počet vysoce vzdělaných neustále zvyšuje, zatímco počet nízkou vzdělaných klesá. Dnes 30 % pokračuje ve studiu po střední škole, a to v délce tři a více let. To je téměř dvojnásobný nárůst z 16 % v roce 2000.

9) Kreslí budovy různých typů na zakázku, ale mohou také pracovat např. v územním plánování, s otázkami kulturního dědictví nebo v reálných společnostech.

10) Plánují regiony, města a oblasti jak nové, tak i stávající.

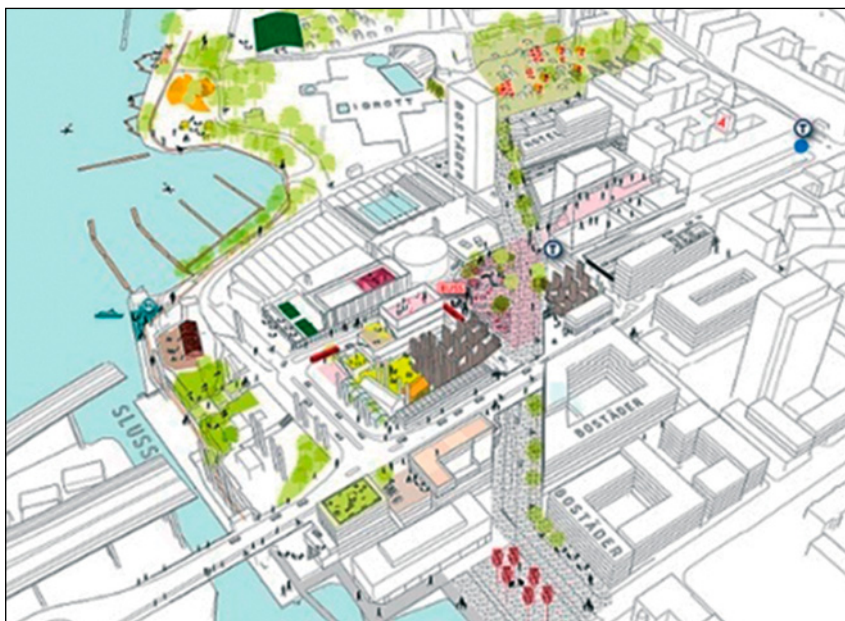
11) Pracují s venkovním prostředím – náměstí, parky a další zelené plochy.

12) Pracují s navrhováním místností a kreslením pevného i volného nábytku.

13) *Komuna* je samosprávná obec, která zahrnuje obvykle město či větší sídlo a jeho okolí, včetně dalších obcí bez vlastní samosprávy.

*Plán města Vallastaden, architekt Okidoki (foto: Okidoki arkitekter)
/ Södra Skanstull, architekt White Arkitekter (foto: White Arkitekter, Tegmark)*

3D plán městské části Södra Skanstull, architekt White Arkitekter (foto: White Arkitekter, Tegmark)

architektem. Zaměstnavatelé však očekávají alespoň bakalářský titul v oboru, samotný program plánovacího architekta se však bere za ukončený až po pěti letech studia. Švédská komora architektů (*Sveriges Arkitekters*) nabízí k magisterskému titulu profesní tituly (užší zaměření nebo specializace). Profesní tituly jsou chráněné ochranné známky a mohou je používat pouze ti, kteří byli uznáni Švédskou komorou architektů. Členství v této komoře je podmíněno minimálně bakalářským titulem (tři roky studia) v oboru fyzického plánování na architektonické škole ve Švédsku nebo zahraniční vzdělání ekvivalentní švédskému. Před podáním žádosti o členství v komoře musí být jakékoli zahraniční vzdělání vyhodnoceno Radou univerzit a vysokých škol a schváleno jako odpovídající.

Vzdělávání v oblasti územního plánování je zcela unikátní svého druhu na světě

se zaměřením na aplikaci švédských zákonů a předpisů, kterými se řídí veškeré stavebnictví ve Švédsku (to platí i pro ostatní země). Proto pokud bude chtít někdo se zahraničním diplomem vykonávat danou pozici, je třeba si doplnit znalosti ve švédské legislativě týkající se územního plánování a potvrdit své znalosti složením zkoušky.

Plánovacím architektem je možné se stát studiem bakalářského programu „Fyzické plánování“ (180 kreditů) a návazným magisterským programem v oblasti „Městské plánování“ (120 kreditů) nebo „Strategické územní plánování“ (120 kreditů). Pro získání úplného titulu je třeba studovat pět let.

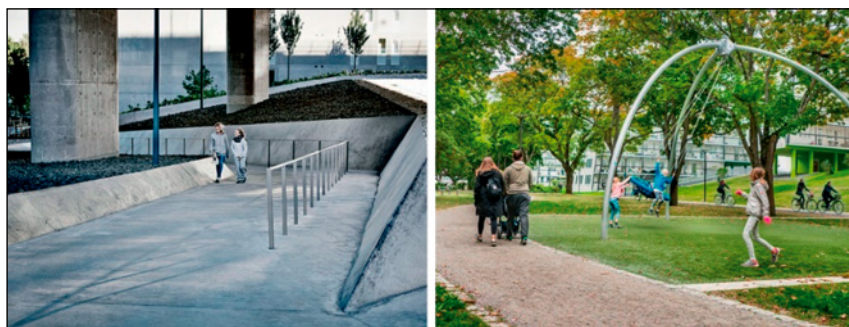
Územní plánování je multidisciplinární obor, což znamená, že studium tohoto oboru probíhá v rámci různých předmětů, například architektury, sociologie, politologie, kulturní geografie, environ-

mentální vědy, etnologie a dalších. Obsahově se vzdělávání podobá vzdělávání architekta a krajinářského architekta, ale důraz je kladen na komunitní plánování. Zahrnuje kurzy obnovy měst, urbanistické analýzy, ekologie, posuzování vlivů na životní prostředí a hospodaření s přírodními zdroji. Dále je součástí výuky legislativa – jak, proč a které zákony se upravují, jak se do budoucna plánují města, regiony a celá země. Důraz je kladen na práci s půdou, vodou a infrastrukturou, která tvoří celek nadřazený plánování různých oblastí ve městě i na venkově. Úkolem plánovacího architekta je umět komunikovat nové plány, proto studium zahrnuje i teorii pro design a výuku různých prezentačních technik. Projektová práce je často založena na reálných příkladech, které zahrnují také přednášky, cvičení a studijní cesty.

Přijímací řízení na program „Fyzické plánování“ probíhá na základě známek ze střední školy nebo klasicky pomocí přijímacích zkoušek. Plný program tohoto oboru, tedy pět let studia, lze ve Švédsku studovat pouze na jedné univerzitě, kterou je Institut technologií v Blekinge, kde je každý rok je do programu přijato přibližně 75–80 studentů. Podobný program nabízí i Královský technologický institut (KTH) ve Stockholmu, specializace na urbanismus a územní plánování je však ale až v rámci magisterského studia v programu „Udržitelné územní plánování a design“, přičemž bakalářský stupeň zahrnuje obecná studia o stavebním inženýrství. Dříve byla nabídka magisterských titulů v oblasti územního plánování větší, například Univerzita v Umeå nabízela program „Územní plánování a rozvoj“, Univerzita technologií v Luleå měla pro severské země velmi praktický program „Plánování a výstavba v náročných klimatických podmínkách“, nicméně tyto programy byly z důvodu vyrovnanosti trhu z hlediska produkce absolventů zrušeny.

Krajinářský architekt

Krajinářský architekt pracuje s návrhy a plánováním venkovního prostředí v různém měřítku, od malých parčíků až po rozsáhlé zelené plochy a zeleň v rámci urbanistických celků. Krajinářský architekt pracuje na návrhu výkresů a modelů,

Brovaktarparken, architekt Nod Combine (foto: Måns Berg) / Frodeparcken, architekt Tema (foto: Göran Ekeberg)

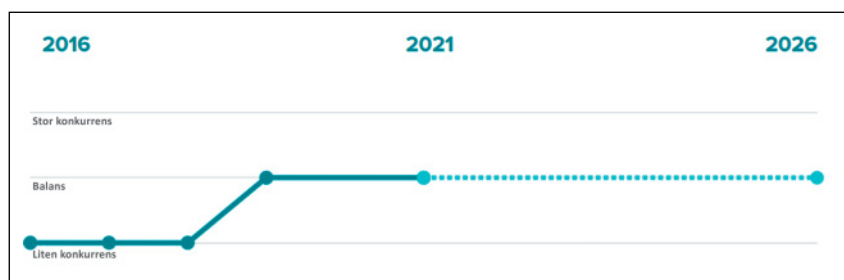

Frodeparcken, architekt Tema (foto: Tema)

ale i na následné správě zeleně. Veškeré návrhy by měly být provedeny s ohledem na rozpočet a ekologické aspekty s přihlédnutím k požadavkům veřejnosti a jejich vznik a realizace je prováděna v úzké komunikaci jak s klienty, tak s veřejností a stavebníky. Toto povolání hraje klíčovou roli při navrhování fyzického prostředí s cílem vytvořit udržitelnou společnost. Většinu krajinářských architektů zaměstnávají architektonické kanceláře, obce, krajské úřady nebo státní úřady. Někteří pracují i jako OSVČ.

Povolání krajinářského architekta není ve Švédsku chráněným titulem. Obdobně jako u povolání plánovacího architekta existují k tomuto oboru profesní tituly, které uděluje Švédská komora architektů. Pro vykonávání profese s diplomem ze zahraniční univerzity je třeba schválení daného vzdělání Švédskou komorou architektů a Radou univerzit a vysokých škol. V některých případech lze vzdělání částečně nahradit praxí.

K dosažení vzdělání krajinářského architekta je potřeba 300 kreditů vysokého školního vzdělání, tedy pět let studia. Součástí vzdělání je povinná tříměsíční praxe. Po absolvování celého odborného programu má student nárok na odborný titul. Na švédských vysokých školách a univerzitách existuje několik kurzů pro následné vzdělávání a také nezávislé kurzy umění, designu a architektury, proto řada krajinářských architektů pokračuje v doktorském studiu a výzkumem.

Situace na trhu práce pro čerstvé absolventy v letech 2016–2021. Znárodněna je také předpověď pro trh práce na rok 2026 (horní linie představuje silnou konkurenci, spodní malou konkurenci a prostřední linie představuje vyvážený trh)

Výuka kombinuje umělecký design se sociálním plánováním a přírodní vědou. Hlavní směry ve vzdělávání jsou plánování, řízení a plánování projektů. Výuka je částečně projektová a pracuje se se vším, od přírodních rezervací a kulturních krajín, až po městské ulice, náměstí a parky. V denním studiu se střídá teoretická a praktická výuka. Obor krajinářské architektury se vyučuje na Švédské zemědělské univerzitě v Alnarpu u Malmö a v Ultuně u Uppsaly, na které je každý rok dohromady přijato přibližně 120 studentů na základě odborné způsobilosti ze střední školy nebo po složení přijímacích zkoušek.

Situace pro nově vystudované územní plánovače na švédském trhu práce

V dnešní době je trh práce pro nově vystudované architekty a územní plánovače vyvážený. V roce 2020 byla poptávka po tomto oboru snížena kvůli ekonomickému zpomalení během pandemie a v následujících letech proběhly restrukturalizace tohoto odvětví, ale v současnosti došlo ke stabilizaci tohoto oboru. Čerstvě vystudovaní územní plánovači a architekti musejí být připraveni na konkurenceschopný, ale vyrovnaný trh práce. Za poslední dva roky jedna třetina všech nově vystudovaných architektů našla své první zaměstnání do tří měsíců od ukončení studia. V době pandemie byla poptávka po nově vystudovaných architektech díky práci z domova, tzv. home office, snížena.

Prognóza pro následující desetiletí pro obor architektura a územní plánování je nasycení trhu v roce 2026. Očekává se, že odchody do důchodu nebudou v prog-

nózaném období tak velké jako v posledních letech, protože skupiny pracovníků v této oblasti, jež by měli odejít do důchodu, nejsou tak početné. V dnešní době existuje také velká pravděpodobnost, že se mnoho architektů rozhodne pokračovat v práci i po odchodu do důchodu. Celkově se očekává, že počet absolventů bude i nadále vyšší než počet pracovníků, kteří odejdou do důchodu, což znamená, že dostupnost architektů se bude pro veřejnost i nadále zvyšovat. Stále důležitější roli na trhu práce hrají aktuální dovednosti v digitální oblasti, které mohou posílit atraktivitu nově vystudovaných architektů na trhu práce.

Nejistota prognózy se odhaduje na 3 pro čerstvé absolventy na stupnici od 1 do 5, kde 1 na škále znamená velmi nízkou nejistotu a 5 znamená velmi vysokou nejistotu. Hlavním důvodem nejistoty je mezinárodní ekonomika v kombinaci s hospodářskou politikou, které ovlivňují příležitosti k vytváření pracovních míst a příjmů, což udržuje kupní sílu na trhu s bydlením a schopnost veřejnosti udržet své investice do zařízení a veřejných služeb.

Závěr

I když se na první pohled může zdát struktura švédského vzdělávacího systému velmi podobná té české, je velmi rozdílná. Rozdíl je především v náplni výuky a v přístupu pedagogů ke svým svěřencům. Celý systém je méně cílený na objemy učiva a více zaměřený na dítě, respektive žáka nebo studenta. Na děti není vyvíjen vysoký tlak, co se týče hodnocení, které začíná výrazně později, a je kladen velký důraz na výuku hodnot společnosti. Celý vzdělávací systém je díky sociálnímu státnímu systému jedním velmi dostupným, a to i v dospělosti, a zároveň jsou školy dobře financované, tudíž mají splněné základní předpoklady na to, aby poskytovaly kvalitní výuku.

Samotné zaměření na urbanismus a územní plánování je součástí výuky na vysoké škole, kde jsou předměty na toto zaměření specializované již od prvního ročníku. Studenti, kteří chtějí získat titul plánovacího nebo krajinářského architekta, musí prokázat svou samostatnost již během studia, a to volbou, respektive složením svých výukových plánů tak, aby splnili veškeré podmínky nutné pro získání titulu. Studium v oboru krajinářského architekta

je zároveň doplněno praxí ve formě práce se zelení, která tvoří poměrně velkou část výuky. Díky tomu a nasbíraným zkušenostem je pro čerstvé absolventy jednodušší najít uplatnění. Financování vysokých škol není podmíněno počtem studujících, ale řídí se předpisy danými vládou, proto zde není motivace přijmout co nejvíce studentů bez ohledu na jejich kvality. Naopak stát si sám každoročně reguluje počet míst vypisovaných v daných oborech, čímž předchází přesycení trhu v určitých oborech a zároveň napomáhá absolventům, kteří mohou studovat s vědomím, že po dokončení studia je možné bez větších komplikací najít uplatnění v praxi.

Použité zdroje:

SACO: Sveriges akademiker [on-line]. Stockholm, 2022 [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: <https://www.saco.se/studieval/yrken-a-o/arkitektyrken/>.

Utbildningsguiden: Skolverket [on-line]. Stockholm, 2022 [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: <https://utbildningsguiden.skolverket.se/>.

Skolverket: Skolutveckling [on-line]. Stockholm, 2022 [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: <https://www.skolverket.se/>.

Riksdagen: Skollag (2010:800) [on-line]. Stockholm, 2022 [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800.

Ing. arch. Irena Klingorová
Katedra urbanismu a územního plánování
Fakulta stavební ČVUT v Praze
Architektonické studio ARQLY, Stockholm, Švédsko

ENGLISH ABSTRACT

The Swedish Education System Concerning Spatial Planning, by Irena Klingorová

The article discusses the Swedish education system in relation to urban and spatial planning. At first glance, the structure of education in Sweden seems to be similar to that of the Czech Republic, however, a deeper analysis reveals significant differences both in the approach to education and in the system of teaching, starting in kindergarten. For this reason, the first part of the text briefly deals with education in Sweden in general, with a comprehensive explanation of how the whole system works. The second part focuses on the specific area of education necessary to perform a career in urban planning.